

Epidemiologisk lägesbild

AKTUELL SJUKDOM

Afrikansk svinpest (ASF).

SAMMANFATTNING

I september 2023 påvisades afrikansk svinpest (ASF) hos vildsvin i Sverige. En preliminär smittad zon med restriktioner inrättades. I den smittade zonen har sedan dess omfattande sökinsatser genomförts varvid drygt sextio vildsvinskadaver positiva för ASF-virus har hittats, alla inom ett begränsat område. För närvarande pågår ingen smittspridning. Från och med den 30 november har därför den smittade zonen minskats i storlek och delats in i kärnområde och ytterområde med olika restriktioner i respektive del. Smittan bekämpas nu genom att hindra vildsvinens rörelser med hjälp av stängsel runt kärnområdet, samt smittskyddsavlivning av kvarvarande vildsvin i detsamma.

Förstärkt övervakning av både av vildsvin och i grisbesättningar pågår i de kommuner som omger den smittade zonen. Det är fortsatt viktigt att man rapporterar fynd av döda vildsvin från hela landet via <https://rapporteravilt.sva.se/> och kontaktar veterinär vid ökad sjuklighet eller dödlighet hos grisar. Det är också viktigt att följa de restriktioner som finns i den smittade zonen.

I Europa fortsätter ASF-epidemin bland vildsvin och grisar.

HÄNDELSEN OCH KONSTATERADE KONSEKVENSER

Situationen i Sverige

Den 6 september påvisades afrikansk svinpest (ASF) virus i benmärg från ett vildsvinskadaver påträffat sydost om Fagersta. Jordbruksverket beslutade den 7 september om en preliminär smittad zon med restriktioner. Sedan den 9 september har arbete pågått med att kartlägga smittans utbredning genom organiserat sökarbete efter döda vildsvin i den smittade zonen. De kadaver som hittas geolokaliseras, bortforslas, provtas och destrueras, resultaten redovisas kontinuerligt på SVA:s externa web ([Om övervakningen av ASF - SVA](#)). Den genomsökta ytan kartläggs. Hittills har all sökbar yta i kärnområdet genomsökts minst två gånger och 90% av den sökbara ytan i ytterområdet har genomsökts minst en gång. Kvarvarande ytor gränsar inte till kärnområdet. Sökbara ytor är all sorts skogsmark, öppen mark och åkermark. Hittills har knappt nittio kadaver påträffats, majoriteten av dessa inom kärnområdet. De kadaver som konstaterats positiva för ASF-virus har alla påträffats inom en mycket begränsad del av kärnområdet (på en yta om 21 km²). Bedömningar av de kadaver som påträffats visar att det senaste dödsfallet inträffade i slutet på september. Likaså

har ingen geografisk spridning (utvidgning av den yta på vilken positiva kadaver påträffats) skett sedan mitten på september. Sammantaget tyder detta på att ingen aktiv smittspridning pågår.

Mot bakgrund av detta, beslutade EU-kommissionen enligt EU:s djurhälsolag den 30 november om en ny, mindre, smittad zon. Denna indelas i två områden kärnområde (restriktionszon II) och ytterområde (restriktionszon I). I kärnområdet kvarstår alla restriktioner medan lättnader har införts i ytterområdet ([karta över den nya smittade zonen, restriktioner i kärnområdet, restriktioner i ytterområdet](#)). Kärnområdet har stängslats in. I kärnområdet sker smittskyddsavlivning av kvarvarande vildsvin. Alla avlivade vildsvin provtas och destrueras.

För att öka säkerheten i antagandet angående smittans utbredning och för att möjliggöras tidig upptäckt om smittspridning skulle ske ut ur zonen sker förstärkt övervakning av både vildsvin och grisar i alla kommuner runt den smittade zonen.

Provresultat till och med 18 december 2023:

Prov	Positiva för ASF- virus	Negativa för ASF- virus
Smittad zon		
Vildsvinskadaver	62	24
Trafikskadade vildsvin	0	5
Smittskyddsavlivade vildsvin	0	26
Område med förstärkt övervakning		
Jagade vildsvin	0	57
Trafikskadade vildsvin	0	1
Vildsvinskadaver	0	4
Grisar	0	23

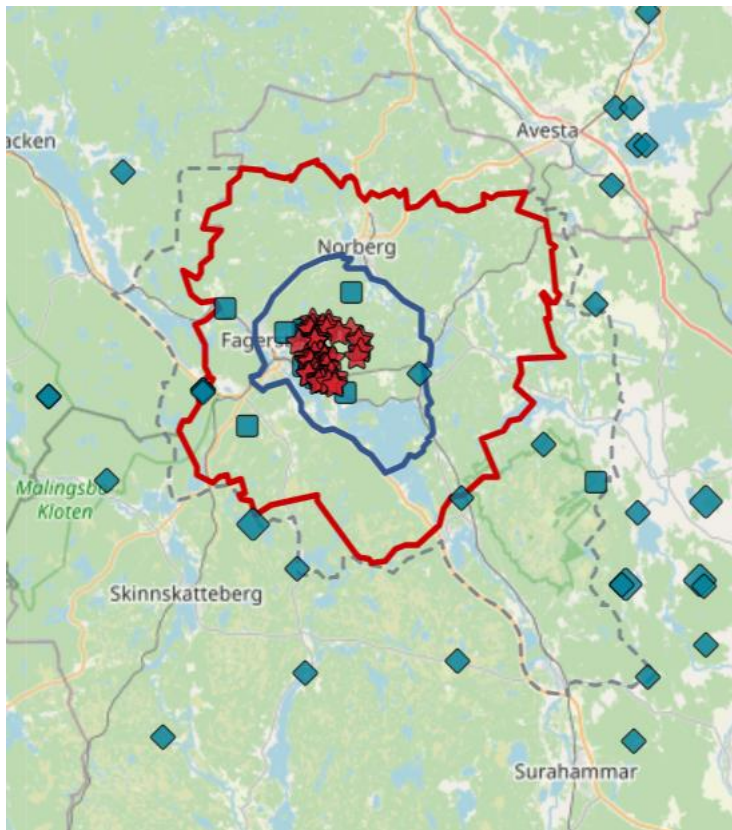

Bild 2: Karta som visar fyndplatser för vildsvin undersökta för ASF-virus i nuvarande smittad zon (röd linje), kärnområde (blå linje) den preliminära smittade zonen (streckad linje) och område för förstärkt övervakning till och med den 8 november 2023. Röd stjärna markerar kadaver positiva för ASF-virus, blå fyrkant hittade kadaver negativa för ASF-virus och blå romb trafikskadade eller jagade vildsvin negativa för ASF. Närliggande fynd överlappar i kartbilden.

Sammanfattning av genomförda bekämpningsåtgärder i den smittade zonen:

- Totalt tillträdesförbud till skog och mark utanför anlagd väg, tomt- och jordbruksmark med undantag för personer som deltar i bekämpningen och genomgått biosäkerhetsutbildning. Detta gällde initialt hela den preliminära smittade zonen, sedan den 30 november gäller det endast i kärnområdet.
- Kadaversök
- Geolokalisation, bortforsling, provtagning och destruktion av alla upphittade kadaver
- Alla grisbesättningar identifierade, djuren avlivade och destruerade
- Åtgärder för att förhindra vildsvinsrörelser (åttling och stängsling)
- Smittskyddsavlivning av vildsvin i med jaktlika metoder (fällfångst och särskilt planerad vakjakt) i kärnområdet

Förstärkt övervakning i kommunerna runt den smittade zonen

- Trafikdödade vildsvin
- Jagade vildsvin
- Själv döda djur i grisbesättningar

Beskrivning av aktuell övervakning i Sverige utanför den smittade zonen och område med förstärkt övervakning:

Övervakning för ASF hos gris baseras på klinisk/passiv övervakning (dvs att djurägare reagerar på symptom eller ökad dödlighet och tar kontakt med veterinär).

Övervakning för ASF hos vildsvin baseras på förstärkt klinisk/passiv övervakning med rapporter från allmänhet och jägare om upphittade kadaver och undersökning av dessa. Detta bedöms som en känslig övervakningsmetod då infektion är förenad med mycket hög dödlighet hos gris såväl som vildsvin.

Rapportering av upphittade vildsvin utanför smittade zonen sker via rapporteravilt.sva.se

En interaktiv karta över vildsvin undersökta för ASF finns här:

<https://www.sva.se/amnesomraden/smittlage/overvakning-av-afrikansk-svinpest-asf/om-overvakningen-av-asf/>

Bakgrund och situationen i övriga världen

ASF-epidemin fortgår i Europa. ASF genotyp II introducerades till Georgien 2007. Efter gradvis spridning i både vildsvins- och grispopulationerna nådde smittan EU via introduktioner till vildsvin i Litauen och Polen 2014. Sedan dess har utbredningen framför allt skett genom långsam spridning i vildsvinstammen, samt med vissa snabba spridningshopp med människans hjälp. EU-medlemsstater som rapporterat utbrott hos gris eller vildsvin sedan 2014 är: Belgien, Bulgarien, Estland, Grekland, Italien, Kroatien, Lettland, Litauen, Polen, Rumänien, Slovakien, Tjeckien, Tyskland samt Ungern. Tjeckien bekämpade en punktintroduktion till vildsvin och friförklarades, men

har nu återinfekterats. Belgien friförklarades under 2020, efter att ha bekämpat den punktintroduktion av smitta till vildsvin som skedde 2018. Flera europeiska länder utanför EU har sedan tidigare rapporterat utbrott av ASF: Azerbajdzjan, Bosnien-Hercegovina, Georgien, Ryssland, Ukraina, Vitryssland, Serbien, Moldavien och Nordmakedonien. Sedan 2018 har sjukdomen även spridits till ett flertal länder i Asien inklusive Kina samt till Dominikanska republiken och Haiti.

ANTAGANDEN OCH ANALYS

- Risken för spridning från kärnområdet till ytterområdet i den smittade zonen bedöms som låg.
- Risken för introduktion till fler/andra delar av Sverige påverkas inte av det pågående utbrottet, utan är fortsatt förhöjd, men på en låg nivå.
- Risken för fortsatt global spridning av ASF bedöms som mycket hög.

Afrikansk svinpest har påvisats hos vildsvin i Fagerstatrakten. Det stora hoppet från närmast belägna smittade vildsvinspopulationer betyder att introduktionen skett via mänskliga aktiviteter. Smittans kärnområde har konstaterats vara inom en mycket begränsad del av den smittade zonens kärnområde. Ingen aktiv smittspridning pågår.

SVA:s bedömning (innan utbrottet) var att introduktion till vildsvin via mänskliga aktiviteter är det mest sannolika scenariot för hur ASF skulle kunna introduceras till Sverige. Bedömningen baseras på den höga biosäkerhetsnivån i de flesta svenska grisbesättningar, Sveriges geografiska läge utan landgräns mot smittade länder och med hav som landgräns i stora delar av de områden där vildsvin finns. SVA:s bedömning var också att det är mest troligt att introduktion sker via icke-kommersiell import av livsmedel. Det finns inget som tyder på att ASF-virus finns eller har funnits i kommersiella fläskprodukter inom EU, ändå har smittan vid flera tillfällen uppenbarligen spritts på annat sätt än via kontaktsmitta från djur till djur i vildsvinspopulationen. Det är rimligt att anta att dessa långväga förflyttningar av smittan, inklusive den till Sverige, skett via icke kommersiella köttprodukter från infekterade grisar eller vildsvin med ursprung i smittade länder och som förts med sig av enskilda personer.

Det är fortsatt viktigt att restriktionerna respekteras, att man upprätthåller biosäkerheten och kontaktar veterinär vid ökad sjuklighet och dödlighet i alla grisbesättningar i hela Sverige, samt att man rapporterar fynd av självdöda vildsvin utanför den smittade zonen via [rapporteravilt.sva.se](https://www.sva.se/rapporteravilt). Alla inrapporterade döda vildsvin liksom misstänkta fall hos grisar provtas på statens bekostnad.